

برگ طرحنامه مدرسه پیامبر اعظم ص

نام و نام خانوادگی:

کد مرکز مدیریت:

۱. عنوان مساله: (با الگوی سه جزئی)

مقایسه نظر مفسران شیعه و اهل سنت درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت

۲. بیان مساله: (بیان جهات مبهم و نیازمند تحقیق - آنچه درباره مساله نمی دانیم)

بی تردید قرآن فصل الخطاب و مرجع اصلی جهت کشف احکام و دستورات الهی است. آیات متعددی در قرآن در مورد مرجع اطاعت و فرمانبرداری مومنان بویژه بعد از حضرت رسول ص سخن گفته اند. آیه اطاعت یکی از مهمترین آیات در مورد تعیین مرجع فرمانبرداری و اطاعت پس از خداوند متعال و حضرت رسول ص است. بین مفسران شیعه و اهل سنت نظرات و استدلال های زیادی در تعیین مصداق این آیه مطرح شده است اما این نظرات و تحلیل ها می بایست کنار یکدیگر جمع آوری و مقایسه شوند تا با کنار هم قرار گرفتن آنها بتوان نقاط قوت و ضعف استدلال های مختلف را بدست آورد و در نهایت به نظری مطلوب رسید به همین جهت این تحقیق به دنبال پاسخ به این پرسش است که مقایسه نظر مفسران شیعه و اهل سنت درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت چگونه است؟

۳. سوال اصلی تحقیق: (صورت استفهامی مساله)

نظر مفسران شیعه و اهل سنت درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت چیست؟

۴. سوالات فرعی تحقیق: (سوال اصلی تحقیق به صورت سوالات جزئی تفصیل داده شود، ۳ تا ۵ سوال)

۱. نظر مفسران شیعه درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت چیست؟

۲. نظر مفسران اهل سنت درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت چیست؟

۳. وجوه اشتراک و افتراق دیدگاه مفسران درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت چیست؟

۵. **پیشینه تحقیق:** (ذکر حداقل سه اثر شامل کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌های انجام شده توسط دیگران در این مسئله و توضیح مختصر درباره آنها):

۱. فتح الله نجار زاده در مقاله « **بررسی تفسیر فریقین از تعبیر قرآنی اولی الامر** » (پژوهش های دینی - شماره اول - بهار ۸۴) در دو بخش، به بیان تفسیر واژه «اولی الامر» از منظر مفسران شیعه و سنی می پردازد. ادله قرآنی و روایی هر گروه و مناقشات مطرح شده توسط مخالفان و پاسخگویی به ایرادات اهل سنت بر دیدگاه شیعه، از مباحث این مقاله است. در بخش اول که بررسی دیدگاه شیعه است؛ نظر مستند مفسران بزرگ شیعه ذکر نشده و به طور کلی به ارائه دلایل دیدگاه شیعه می پردازد؛ در حالی که در بخش بررسی دیدگاه اهل سنت، به وفور از مفسران سنی نام می برد.
 ۲. در مقاله « **تفسیر تطبیقی مصداق اولی الامر در آیه اطاعت** » (فصلنامه مطالعات تفسیری - شماره ۱۲- زمستان ۱۳۹۱) نویسندگان (قاسم سبحانی فخر - کرم سیاوشی) ضمن بیان اجمالی دیدگاه مفسران امامیه در این موضوع، حجم قابل توجهی از مقاله خود را، به پاسخگویی به نقد های اهل سنت و شواهد درستی دیدگاه شیعه اختصاص داده اند. در بخش دوم، هشت نظر مختلف از مفسران اهل سنت مطرح شده که ذیل هر یک، به نقد و بررسی آن نظر پرداخته اند.
 ۳. رضا کیلانی، در مقاله خود: « **مفهوم شناسی و مصداق یابی اولی الامر از نگاه علامه طباطبایی و فخر رازی** » (فصلنامه تحقیقات علوم قرآن و حدیث دانشگاه الزهرا (س) - شماره ۴ - زمستان ۱۳۹۳) به نقطه اشتراک (عصمت اولی الامر) و افتراق (مصداق اولی الامر) نظر دو مفسر بزرگ شیعه و سنی، علامه طباطبایی و فخر رازی پرداخته است. همچنین با پاسخگویی به اشکالات فخر رازی بر نظر شیعه در مصداق اولی الامر و بیان ایرادات وارد بر دیدگاه فخر رازی، درصدد تقویت نظر شیعه بر آمده است.
- با توجه به آنچه از پژوهش های بالا بیان شد؛ حجم قابل توجهی از این پژوهش ها، صرف بیان ادله و پاسخگویی به اشکالات و نقد دیدگاه های اهل سنت شده است. ما در تحقیق پیش رو، در صدد بیان دیدگاه مفسران بزرگ شیعه و سنی و نقاط اشتراک و افتراق نظر آنها هستیم.

۶. **ضرورت تحقیق:** (انجام این تحقیق چه اهمیتی دارد؟ در سه الی پنج خط)

بحث از مصداق «اولی الامر» در آیه اطاعت، یکی از مباحث مورد اختلاف، میان مفسران شیعه و سنی است. برای رسیدن به نظر صحیح و مستدل، لازم است، ابتدا دیدگاههای موجود، بررسی شود و نقاط اشتراک و افتراق آنها، مشخص گردد. جست و جوی حقیقت در این موضوع، قبل از مقایسه ی دقیق دیدگاه ها، موجب تفصیلات بیهوده و بیان اشکالات نا مربوط میشود، که ممکن است به خاطر بد فهمی و سوء برداشت از یک دیدگاه باشد. از این رو، این پژوهش در صدد بررسی مقایسه ای دیدگاه مفسران بزرگ شیعه و سنی، درباره مصداق «اولی الامر» در آیه اطاعت است، تا با بیان واضح نظرات مختلف، محققان را در یافتن دیدگاه درست یاری رساند.

۷. فهرست عناوین تحقیق (بخش‌ها، فصول، و عناوین با رعایت ترتیب منطقی):

- ۱ - دیدگاه مفسران شیعه درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت
 - ۱ - ۱ - مصداق اولی الامر از نظر شیخ طوسی
 - ۱ - ۲ - مصداق اولی الامر از نظر ابوالفتوح رازی
 - ۱ - ۳ - مصداق اولی الامر از نظر مرحوم طبرسی
 - ۱ - ۴ - مصداق اولی الامر از نظر علامه طباطبایی
 - ۱ - ۵ - مصداق اولی الامر از نظر نویسندگان تفسیر نمونه
- ۲ - دیدگاه مفسران اهل سنت درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت
 - ۲ - ۱ - مصداق اولی الامر از نظر ابن جریر طبری
 - ۲ - ۲ - مصداق اولی الامر از نظر فخر رازی
 - ۲ - ۳ - مصداق اولی الامر از نظر زمخشری
 - ۲ - ۴ - مصداق اولی الامر از نظر سیوطی
 - ۲ - ۵ - مصداق اولی الامر از نظر آلوسی
- ۳ - وجوه اشتراک و افتراق دیدگاه مفسران درباره مصداق اولی الامر در آیه اطاعت
 - ۳ - ۱ - مصادیق مورد توافق مفسران
 - ۳ - ۲ - مصادیق مورد اختلاف مفسران

۸. منابع (منابع مرتبط دست اول و معتبر با مساله):

۱. ابوالفتوح رازی، حسین بن علی، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، محققان: محمد جعفر یاحقی، محمد مهدی ناصح، ج ۵، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۴۰۸ ق.
۲. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ج ۱، چاپ سوم، بیروت، دار صادر، ۱۴۱۴ ق.
۳. آلوسی، سید محمود، روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم، محقق: علی عبدالباری عطیه، ج ۳، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۵ ق.
۴. سیوطی، جلال الدین، الدر المنثور فی تفسیر المأثور، ج ۲، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ ق.
۵. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، مترجم: سیدغلامرضا خسروی حسینی، تهران، انتشارات مرتضوی، ۱۳۸۳.
۶. زمخشری، محمود، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل، ج ۱، چاپ سوم، بیروت، دارالکتب العربی، ۱۴۰۷ ق.
۷. طباطبایی، سید محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۴، چاپ پنجم، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۱۷ ق.
۸. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مترجم: علی کرمی، ج ۳، تهران، انتشارات فراهانی، ۱۳۸۰.
۹. طبری، محمد بن جریر، جامع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۵، بیروت، دارالمعرفه، ۱۴۱۲ ق.
۱۰. طوسی (شیخ طوسی)، محمد بن حسن، التبیان فی تفسیر القرآن، محقق: احمد قیصر عاملی، ج ۳، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بی تا.

اظہار نظر استاد:

.....
.....
.....

نام استاد - تاریخ - امضاء: